

De Poldert als laatste strijdtoneel

De Poldert, een ontgonnen stuk landbouwgebied tussen Veele, Vlagtwedde en Veelerveen. De boerderijen en huizen staan er verspreid, zoals dat in zo'n gebied betaamt. Er gebeurt weinig dat de wereld schokt. De mensen leven er hun leven, doen hun werk en dat was het dan. Maar in de laatste dagen van de Tweede Wereldoorlog bevond zich hier het laatste bolwerk van het Duits verzet tegen de geallieerden. Het Marinefestungsbatalion 366 trok zich uit andere delen van het land in de Poldert terug. Dat zorgde in de nadagen van de oorlog voor allerlei gevechtshandelingen en schermutselingen. Als overal aan de grens van Groningen en Duitsland was de eindstrijd ook daar fel.

Henk Volders uit Stadskanaal, maar opgegroeid in De Weite bij Vlagtwedde, stond erbij en keek soms op afstand naar de strijd tussen de Polen (onderdeel van het tweede Canadese legerkorps, dat Noord-Nederland bevrijdde) en de Duitsers. "Dat deed je gewoon, niet alleen ik, maar de meeste mensen. De oorlogssituatie was zodanig dat je niet altijd direct wegkroop." Volders schreef een 'rapport' (een boek wil hij het niet noemen) over de laatste

Henk Volders: "Door mijn rapport hoop ik dat de mensen zich blijvend zullen herinneren wat er in de Poldert gebeurd is." © HANS BANUS

dagen voor de bevrijding in april 1945. Het is inmiddels bijna klaar en de auteur gaat het 15 april officieel aanbieden aan burgemeester H.A. Euverink van Vlagtwedde.

In april vorig jaar begon hij aan het rapport te werken. Het leek hem altijd een interessant idee om de verhalen die over de bevrijding de ronde doen in de streek op te tekenen en in een boekwerkje te verwerken. Hij zal de bevolking van de streek er ongetwijfeld een plezier mee doen. Volders stuitte soms op merkwaardige zaken. Zo kwam hij erachter dat de vrouw – ruim in de tachtig inmiddels – van een in de Poldert

gesneuvelde Poolse bevrijder tot voor kort in de veronderstelling leefde dat haar man in dienst van de Duitse Wehrmacht was gesneuveld. Het gebied waarin ze in de oorlog in Polen woonden was toen namelijk Duits territorium en de jonge mannen werden opgevoerd voor de Duitse krijgsmacht. De bewuste Pool liep echter over en sloot zich bij de geallieerden aan. In de eindfase van de oorlog sneuvelde hij bij Veelerveen in Oost-Groningen. Lang – bijna 55 jaar – heeft de vrouw van Edmund Porombka in de veronderstelling geleefd dat haar man in Duitse krijgsmacht in de strijd

tegen de geallieerden in Nederland om het leven kwam. Nadat zij erover was geïnformeerd dat de zaken toch wat anders lagen vroeg zij om een foto van het graf van haar man, die op het ereveld in Breda is begraven. Aan dit verzoek is inmiddels voldaan.

Een van de meest tragische verhalen die Henk Volders optekende was de dood van Harm Smit uit Veelerveen. Op 15 april – op de dag van de bevrijding van de Poldert – ging hij op stap met twee Poolse militairen om het gebied van Duitse militairen te zuiveren. Harm kende de streek op zijn duimpje, wist – als zoon van

een kruidenier, die zijn vader regelmatig hielp – waar de Duitsers hun stellingen hadden. Het groepje stuitte op twee Duitse militairen die aangaven zich te willen overgeven. Op het moment dat de twee Moffen gevangen zouden worden genomen wierp de ene een steelhandgranaat naar de Polen. Harm Smit raakte levensgevaarlijk gewond. Volders: "Hij werd overgebracht naar het Canadees hospitaal in Ootmarsum. Daar overleed hij een dag na het gebeuren. De familie kreeg echter pas op 28 april bericht van zijn overlijden."

Tijdens de gevechten in de Poldert sneuvelden naast Harm Smit één Poolse militair en negen Duitse soldaten. Henk Volders is tijdens de gesprekken die hij voerde voor de voorbereiding van zijn rapport en de reconstructie van de bevrijding van de Poldert soms ook gestuit op verhalen die tegenstrijdig aan elkaar waren. Hij heeft ze gewetensvol geïnterpreteerd. Want het ging hem erom de mensen uit de Poldert die later dan het bevrijdingsjaar zijn geboren en andere geïnteresseerden in de streek te laten weten wat er 55 jaar geleden pal aan de grens met Duitsland gebeurde aan oorlogshandelingen. En vooral met welke gevolgen. "Ik hoop", zegt Volders, "dat zij en anderen ervan doordrongen zijn dat oorlog en bezetting een vreed gebeuren is en dat de vrijheid duur moet worden betaald."

De schrijver gaat zijn boek in eigen beheer uitgeven. Het kan bij hem worden besteld. (tel. 0599-614670). Het boekwerkje kost 24 gulden.

MVAN 10-3-00